

שבוע המודעות לשכול האזרחי

דפי לימוד אבות ובנים

אחת התכונות בהן נקנית התורה היא נושא בעול עם חברו (אבות ו', ו')

1

מה פירוש הביטוי "נושא בעול עם חברו"?

מבאר הרב ישראל ליפשיץ, בעל ה"תפארת ישראל", שתכונה זו היא "הן בטרחת הגוף, והן בהוצאות ממון, והן בצער נפשו, על מה שקרה לו לחברו".

כאשר אדם מודע למתחולל אצל חברו והוא שותף איתו בצערו, גם אם אין לו במה לסייע או לייעץ, עצם השותפות בצער היא כאשר הנכנס עם חברו תחת העול שהוא נושא על גבו ובכך ממעיט ולו במעט את המשקל הרב שהוא נושא על כתפיו.

2

הביאו דוגמאות בהן "נשאתם בעול עם חברו"

או מקרים בהם חברים "נשאו בעול" אתכם. אמר ר' שמעון בן פזי: "כל המוריד דמעות על אדם כשר הקב"ה סופרן ומניחן בבית גזיו" (גמרא מסכת שבת דף ק"ה עמוד ב')

השבת היא שבת העלאת המודעות לשכול האזרחי, כלומר ילדים ונערים שנפטרו כתוצאה ממחלה או תאונה או כל מוות אחר שהוא לא בצבא או בפיגועי טרור.

3

למה לדעתכם מתכוון רבי שמעון בן פזי?

הרב קוק בעין אי"ה למסכת שבת אומר: "ועל כן אחד מן האחים שמת ראוי שכל המשפחה, כל האחים, ידאגו, ירגישו את החיסרון של העדר כוח אחד מהארגון הכללי הטבעי שלהם, ישימו אל ליבם שזהו אות מן השמיים, הקורא להם לתקן את אורחות חייהם ומערכי ליבם עד כדי לשוב אל ה' ולתקן את הפרצה של החלל אשר הונחו בתוך האחדות האורגנית שלהם על ידי מיתתו של אחד האחים".

הרב לא מתכוון דווקא לאחים במובן הפיזי, אלא אחים בתור חלק מעם-ישראל.

4

הסבירו את דברי הרב. מה אנו יכולים לקחת אל חיי היום-יום - יום שלנו מלימוד זה?

ברוך ה' אנחנו לא פוגשים את המוות כל יום ויום. איך בכל זאת אפשר לקיים את דברי הרב באופן יום יומי? ממשיך הרב קוק באותו פירוש: "כמו כן בא להודיע שהחבורה... יש בה שפע של חיים מאוחדים. וכשמת אחד מן החבורה תדאג כל החבורה כולה לחפש דרך של תיקון איך לבצר את היסוד האחדותי שנבנה בקיבוץ הכוחות שהתאחדו, שנהרס על-ידי מיתתו של אחד מהחבורה".

ניתן לדמות אדם שנפטר כאילו חתיכה מהפאזל הלכה לאיבוד. ספרו האם נתקלתם בפטירה של אדם שהכרתם (אפילו סבא / סבתא). איך הרגשתם? למה הייתם זקוקים באותם רגעים? ואיך הרגשתם ככל שעבר הזמן?

נסביר כי מי שנפטר לו ילד ממשיך לחיות. כלפי חוץ הכל נראה רגיל, הוא הולך לעבודה ועורך קניות ומחתן ילדים ומשחק עם הנכדים... אבל בפנים, עמוק בלב, תמיד אותה חתיכה של פאזל חסרה. נכון שהוא מצליח למרות שהיא חסרה לחיות ולשמוח. אבל זה לא מרפא. החתיכה תמיד חסרה.

הביטוי "או חברותא ואמויתא" מופיע בחז"ל פעמיים (תענית דף כ"ג עמוד א' ובמסכת בבא בתרא דף ט"ז עמוד ב'). בכל פעם מדגיש רש"י נקודה אחרת. בהקשר לסיפור על חוני המעגל שישן 70 שנה (מסכת תענית) אומר רש"י: "אם אין חבריו של אדם נוהגין בו כבוד, נוח לו שימות".

"אֱלֹקִים לָנוּ מִחֲסָה וְעַד; עֲזָרָה בְּצָרוֹת, נִמְצָא מֵאֵד, עַל כֵּן לֹא יִכָּא" (תהילים מ"ו, ב-ג).

נאמר כי תמיד אנו שואפים להידיבק במידותיו של הקב"ה, ונראה איזו מידה לומדים מהפסוק הזה ("עזרה בצרות - נמצא מאוד"). כיצד עוזרים לאדם בצרה? בעצם הימצאותנו איתו, נמצא מאוד! זו הערבות הקהילתית (בעם ישראל).

נלמד כי הדבר הבסיסי זו הזדהות, ורובד נוסף זה להפוך את הזדהות למעשים: לעזור היכן שצריך, להקשיב, לקבל על עצמנו לימוד או מעשה טוב).

5 בהקשר לחברי איוב (בנא בתרא) אומר רש"י:

"אם אין לאדם אוהבים, נוח לו שימות".

הדברים משלימים זה את זה: בשעה שאדם זקוק לתמיכת סביבתו הקרובה, הוא צריך מענה רגשי בשני המישורים אהבה וכבוד. אם חלילה לא יקבל את המענה הוא עלול לאבד את הטעם בחייו, כפי שקרה לחוני המעגל. אולם אם יקבל יצליח להתרומם ולהשתקם מהאובדן הנורא, כפי שקרה לאיוב.

6 הסבירו את הביטוי "או חברותא או מיתותא",

ולאחר מכן תנו דוגמא לחברותא (חברות) שעזרה לכם בעת צרה והייתה שם עבורכם כשהייתם צריכים.

7 מה ניתן ללמוד מהקטע הנ"ל בהקשר של שכול אזרחי?

"וְאֶחֱיֵכֶם כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכוּ אֶת הַשְּׂרָפָה אֲשֶׁר שָׂרַף ה'" (ויקרא י', ו)

זה מה שאומר משה לאהרון לאחר מות שני בניו. תגובת אהרון היא "וידום אהרון", ותגובת משה היא אחרת. מה ההוראה של משה? איזו מילה בפסוק לכאורה יכולה להיות מיותרת? ("כל") מה ניתן ללמוד מהמילה הזו? מה התפקיד של הסביבה כשיש מישהו שנתקל ל"ע בשכול? (לבכות, להיות איתו, לא להשאיר אותו לבד).

מה

אתם

לוקחים אתכם
מהלימוד הזה?